

Олександр Розгон,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРЕВЕНЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ ПОСЯГАЮТЬ НА ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК І БЕЗПЕКУ

У сучасному світі дедалі більшого значення набуває безпека та законність у суспільних відносинах. Багато в чому стан публічного порядку залежить від ефективної діяльності правоохоронних структур, головним чином поліції. У найбільш розвинутих демократичних державах поліцейська діяльність зорієнтована на недопущення правопорушень, ніж на їх розкриття. Таким чином, значення превенції у роботі поліцейських стає все більш важливим. Водночас, у наукових колах не вщухають суперечки щодо змісту та сутності превентивної діяльності.

Згідно статті 23 «Основні повноваження поліції» на поліцію, серед іншого, покладається завдання щодо здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень [1]. Як випливає із наведеної норми, законодавець розрізняє завдання поліції щодо здійснення превенції та профілактики, визначаючи спільну мету – запобігання правопорушенням.

Відповідно до онлайн-словника української мови, під превенцією розуміється система заходів, спрямована на запобігання, попередження чого-небудь (наприклад, злочинів) [2].

Щодо сутності превенції Ю.Д. Батан слушно зазначає, що загальнотеоретичний підхід до превентивної термінології може полягати в тому, що превенція (запобігання) є родовим поняттям, яке включає профілактику та припинення. Сутність профілактики полягає в подоланні умов та причин об'єкта профілактики. Припинення передбачає недопущення продовження конфлікту (правопорушення) й/або принаймні мінімізацію шкідливих або небезпечних наслідків [3, с. 16].

Також, Н.І. Дідик, веде мову про те, що «превенція» (від лат. prevention, «попереджаю») є попередженням, запобіганням кримінальним правопорушенням. Такий підхід зорієнтований на запобігання кримінальним правопорушенням та визначає превенцію родовим поняттям щодо профілактики. Вчений також наголошує на тому, що науковці розрізняють такі види превенції, як: а) загальна, тобто попередження скоєння правопорушень іншими особами (це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків) та б) приватна, що означає профілактику (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-які правопорушення [4, с. 190].

Виходячи з викладеного, превенцію можна уявити як загальну категорію, що охоплює всі заходи профілактики, спрямовані на запобігання правопорушенням. Причому профілактику можна сприймати як індивідуалізований вплив, тоді як превенція є загально спрямованою.

Цікавих висновків доходить А.В. Жбанчик, який зазначає, що зарубіжна поліція оперує поняттям превенції, виходячи зі спрямованості заходів «порад» щодо запобігання окремим категоріям правопорушень. Приміром, поліція Гонконгу у простій формі надає на офіційному Інтернет-ресурсі поради для окремих категорій осіб, або щодо певних ситуацій: 1) туристам; 2) мандрівникам вихідного дня; 3) відвідувачам; 4) щодо заходів безпеки на будівельному майданчику; 5) щодо безпеки приміщення (захист від вилому та проникнення); 6) щодо загальної безпеки приміщень і персоналу; 7) щодо захисту систем громовідводу; 8) щодо захисту транспорту; 9) щодо захисту даних кредитної картки; 10) щодо захисту виробництва; 11) щодо захисту фінансів; 12) щодо захисту офісу; 13) щодо захисту магазину; 14) щодо захист у сфері державної реєстрації і при укладанні угод [5, с. 233].

Дійсно, зміщення акцентів від складних операцій виключно силами поліції, до налагодження взаємодії з населенням заради безпеки на території обслуговування, може бути доцільним і корисним для впровадження досвідом.

Переходячи до превенції адміністративних правопорушень, які посягають на публічний порядок, варто наголосити на тому, що чинне адміністративно-деліктне законодавство не містить терміну «публічний порядок», використовуючи замість нього споріднені категорії «правопорядок», «громадський порядок», «громадська безпека». Водночас, вищезгаданий

Закон України «Про Національну поліцію» оперує саме поняттям публічного порядку.

У статті 7 проекту Закону України «Про публічний порядок» від 19.11.2018 № 9300, проступком проти публічного порядку визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на публічний порядок і за яку законом передбачено відповідальність. Відповідальність за проступки проти публічного порядку, мала б, наставати, якщо такі порушення за своїм характером не передбачали кримінальної відповідальності [6].

Керуючись цим, доцільно зупинитися на превенції адміністративних правопорушень, об'єднаних сферою публічного порядку і безпеки, як узагальненої і найбільш сучасної категорії. Найголовнішим тут є те, що відповідні заходи є універсальним, тобто превенція таких правопорушень спрямована на зміцнення законності у цілому.

Перше. Внаслідок збройної агресії Російської Федерації, в Україні збільшився незаконний обіг зброї та вибухових речовин, що створює певні загрози для населення, особливо під час масових заходів. Тому, під час проведення масових заходів за участю населення, незважаючи на характер таких заходів (спортивний, політичний, релігійний тощо) цілком слушними є додаткові інструктажі поліцейських щодо виявлення вибухових пристроїв та залучення підрозділів вибухотехнічної служби поліції.

Друге. Вимагає посиленої уваги з боку поліції мінімізація вчинення окремих видів правопорушень: пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, вживанням алкогольних напоїв, незаконним гральним бізнесом тощо.

Третє. Встановлення у місцях скупчення людей, парках, скверах, інших місцях культурного відпочинку терміналів екстреного виклику поліції (тривожних кнопок).

Четверте. Встановлення та інтеграція у єдину мережу пристроїв для візуального спостереження у місцях масового перебування людей. Важливо забезпечити доступ до онлайн трансляції відео з таких систем у підрозділах поліції та громадських формувань з охорони правопорядку.

П'яте. Важливо забезпечити патрулювання спальних районів, місць відпочинку та дозвілля. Особливо це стосується малоосвічених місць, дитячих майданчиків, відпочинкових та розважальних зон, нічного часу доби.

Шосте. Дотримання карантинних обмежень у зв'язку із протидією поширенню КОВІД-19 в Україні. Характер та зміст таких обмежень визначається залежно від рівня епідеміологічної ситуації, встановленого на території поліцейського обслуговування.

Сьоме. Дотримання безпеки на дорогах, що включає належне світлофорне реагування, експлуатаційний стан доріг, наявність дорожньої розмітки, дорожніх знаків. Доцільним є також реальний початок роботи технічних засобів автоматичної фіксації порушень ПДР щодо швидкісного режиму та правил проїзду перехресть.

Восьме. Залучення громадського активу до участі у забезпеченні публічного порядку на волонтерських засадах у вільний від роботи чи навчання час. Сприяння у навчанні учасників громадських формувань основам правознавства та поліцейської діяльності. Постійний супровід та сприяння у роботі таких ініціативних груп населення з боку поліції.

Дев'яте. Поліпшення стану протидії правопорушень, що вчиняються неповнолітніми. Робота в школах щодо формування здорового способу життя та світогляду правосвідомості.

Десяте. Проведення цільових та тематичних зустрічей з представниками громадського активу на предмет визначення найбільш серйозних загроз для публічного порядку і безпеки на території обслуговування та спільних заходів щодо їхнього вирішення за участю поліції та громади.

Вважаємо, що урахування зазначених моментів у превенції адміністративних правопорушень на місцях має сприяти покращенню стану публічного порядку і безпеки в Україні у цілому.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 141.

2. Тлумачення. Словник.ua URL: <https://slovnuk.ua/index.php?sword=превенція>.

3. Батан Ю.Д. Поняттєво-категорійний апарат превенції як призначення права. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2017. № 4 (80). С. 11-19.

4. Дідик Н.І. Превентивні функції в діяльності патрульної поліції. URL: [file:///D:/POBRANE/Vlduvs_2016_2_21%20\(1\).pdf](file:///D:/POBRANE/Vlduvs_2016_2_21%20(1).pdf).

5. Жбанчик А.В. До питання про сутність і значення превентивної діяльності Національної поліції України. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 15.03.2019)*. С. 232-233.

6. Про публічний порядок: проект Закону України від 19.11.2018 № 9300. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/JH76C00A?an=3>.